

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)

Milli edebiyat hareketini 1911'de Selanik'te çıkarılmaya başlanan *Genç Kalemler* dergisi etrafında toplanan genç sanatçılar oluşturur.

Bu yıllarda devlet siyasi yönden çöküntü içindedir. Memleketi kurtarmak için ortaya çıkmış olan Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük ideolojilerinden Türkçülük fikri seçilerek bunun savunuculuğu yapılır.

Ziya Gökalp, Ali Canip Yöntem ve Ömer Seyfettin'in 1911 yılında Selânik'te birlikte çıkardıkları *Genç Kalemler* dergisi, Türkçülük düşüncesinin ve Millî Edebiyat anlayışının bir sanat görüşü olarak benimsenmesinde ve halka yayılmasında çok etkili olmuştur

Bundan sonra İstanbul'da birbirini izleyen milliyetçi derneklerle Türk Derneği, Türk Yurdu, Türk Ocağı adını taşıyan dergiler bu akımın kültür ve edebiyat alanlarında birer yayın organı olurlar.

Milli Edebiyat Akımının Özellikleri

- * Milli Edebiyat Akımının amacı, Batı taklitçiliğinden kaçınmak, milli konulara yönelerek modern ve milli bir edebiyat ortaya koymaktır.
- * Bu dönemde Türk kültürü ve tarihi, incelenmemiş bir hazine olarak kabul edilmiştir.
- * Dilde sadeleşme fikrini savunmuşlardır ve bunu eserlerinde uygulamışlardır.
- * Milli konulara yönelmişlerdir. Eserlerinde savaşların insanlarımız üzerindeki etkisi ve çöküntüsünü işlemişlerdir. Yerli ve milli konularda yer vererek Anadolu insanının hayatını yansıtmışlardır.
- * Halk şiirinin nazım şekillerini kullanarak, gerçek şiirimizin halk şiiri, milli veznimizin hece vezni olduğunu ileri sürmüşlerdir.
- * Milli edebiyata yer yer şahsi konular işlense de hamaset yüklü bir edebiyattır.
- * Romanda ve öyküde teknik gelişmiştir.
- * Milli edebiyatın hikaye ve nesir alanındaki ilk yazarı Ömer Seyfettin'dir.
- * Milli edebiyata manzumelerini ve düşünceleriyle yön veren Ziya Gökalp'tır.
- * Tarih ve edebiyat tarihi alanındaki temsilcisidir. Fuat Köprülü'dür.

Dil ve Üslup

"Genç Kalemler" dergisi yazarları, milli bir edebiyatın, dilin millileştirilmesiyle yaratılacağına inanmışlardır.

Edebiyatı Cedidecileri ve Fecr-i Aticileri, Arapça ve Farsçanın etkisi altında kalan bir dili (Osmanlıca) kullandıkları gerekçesiyle suçladılar, "Yeni Lisan" adını verdikleri davalarını gerçekleştirmeğe çalıştılar.

Bu konudaki başlıca amaçları şunlardır:

1. Arapça ve Farsça dilbilgisi kuralları ile bazı istisnalar dışında bu kurala göre yapılmış tamlamalar kullanılmamalıdır.
2. Arapça ve Farsça kelimelerin Türkçedeki kullanılışlarına göre değerlendirilmesi, bu dillere ait kelimelerin yerine mümkün olduğu kadar Türkçelerinin kullanılmasına dikkat edilmesi;
3. Arapça ve Farsça kelimelerin Türkçe telaffuzlarına göre yazılması;

4. Bilim dilinde kullanılan Arapça ve Farsça terimlerin kullanılmasına devam edilmesi;
5. Öteki Türk lehçelerinden kelime alınması;
6. Konuşmada, İstanbul şivesinin esas olarak kabul edilmesi.
7. Yabancı sözcükler, kendi dillerinde dilbilgisi bakımından hangi türden olursa olsun, Türkçede ne olarak kullanılıyorsa, dilbilgisi yönünden o tür sayılmalıdır.
8. Arapça ve Farsçadan gelen sözcüklerden, konuşma diline kadar girip yaygınlaşmış olanlar Türkçeleşmiş sayılmalı ve kullanılmalıdır.

Milli Edebiyat Döneminde Şiir

- * Bu dönem sanatçılarının şiir anlayışıyla, Fecr-i Ati topluluğunun şiir anlayışı birbirinden pek farklı değildir. “Şiir vicdani bir keyfiyettir” düşüncesinde olan şairler genellikle bireysel konuları işlerler. Daha sonra 1917 yılında yaptıkları bir toplantıda, hece ölçüsünü kullanma, günlük konuşma diliyle yazma noktasında birleşen şairlerin, içerik konusunda her birinin ayrı bir yaklaşımında olduğu gözlenir.
- * Bu dönem sanatçıları Divan edebiyatını Doğu edebiyatının, sonrasını ise Batı edebiyatının taklitçisi olmakla suçlarlar.
- * Şiir dilini kendinden önceki dönemlere göre daha da sadeleştirmişlerdir.
- * Aruz ölçüsü yerine hece ölçüsünü kullanmışlardır.
- * Şiirde İstanbul ağzını kullanma benimsenmiştir.
- * Şiirlerde halk edebiyatı esas alınmış ve bu anlayışa bağlı kalınmıştır.
- * Sanatçılar eserlerinde sanatlı anlatıma yer vermemişlerdir.
- * Milli Edebiyat sanatçıları arasında tam bir birlik yoktur. Hem konu yönünden hem de üslup yönünden farklılıklar görülür.
- * Bireysel konuların dışında halkın yaşantısı ve ülke sorunları da şiirde ele alınmıştır.
- * Eski şairlerin şiirlerindeki samimi, lirik ve mistik atmosferi şiirlerinde devam ettirmek istediler; milli geçmişe bağlanarak edebiyatın milli olabileceğini savundular.
- * Yahya Kemal, Yakup Kadri ve Salih Zeki'nin Nev-Yunanilik adını verdikleri akımda, eski Yunan edebiyatını örnek almak yoluna gittiler. Bu atılımlar beklenen sonuçları doğurmadı.
- * Bu dönemde "Hecenin beş şairi" diye adlandırılan şairler (Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Faruk Nafiz Çamlıbel) hece ölçüsünün yayılmasında ve yerleşmesinde önemli rol oynadılar.
- * **Milli edebiyat dönemi şairlerinden başlıcaları şunlardır:** Mehmed Emin Yurdakul, Ziya Gökalp, Ali Canip Yöntem, İbrahim Alâaddin Gövsa, Yahya Kemal Beyatlı, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel, Enis Behiç Koryürek, Kemalettin Kamu, Halit Fahri Ozansoy, Mithat Cemal Kuntay, Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, İhsan Raif, Şükûfe Nihal, Salih Zeki Aktay, Ali Mümtaz Arolat, Halide Nusret Zorlutuna.

Milli Edebiyat Döneminde Roman ve Hikaye

- * Realizm anlayışı bu döneme egemen olmuştur.
- * Anadolu ve Anadolu insanı edebiyata girmiş, bir “Memleket Edebiyatı” dönemi başlatılmıştır.
- * Teknik, dil ve üslup bakımından hikaye ve roman, bu dönemde batı roman ve hikayesinin seviyesine çıkmıştır.
- * Bu dönemde bireysel konuların dışında milli ve toplumsal konulara da ağırlık verilmiştir.
- * İstanbul dışına çıkmış, Anadolu'nun köy ve kentleri insanıyla, coğrafyasıyla ele alınmıştır.
- * Türk tarihiyle ilgili konular bu dönemde ağırlık kazanmıştır.
- * Eserlerde konular sade bir dil ve açık bir anlatımla ele alınmıştır.
- * Halide Edip Adıvar, Ahmet Hikmet Müftüoğlu ve Ömer Seyfettin gibi sanatçılarda milliyetçilik siyasi bir ideoloji olarak işlendi.
- * Halide Edip Adıvar ve Yakup Kadri gibi sanatçılar eserlerinde Kurtuluş savaşını çeşitli yönleriyle ele almışlardır.
- * Yakup Kadri eserlerinde Türk toplumunun Tanzimattan başlayarak geçirdiği toplumsal aşamaları, tasvirici ve tahlilci gözle anlatmıştır.
- * **Hikâye ve romancılar:** Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri, Refik Halit Karay, Aka Gündüz, Ömer Seyfettin, Reşat Nuri Güntekin.

Milli Edebiyat Döneminde Tiyatro

- * Milli edebiyat döneminde, tiyatro yeniden canlanmıştır.
- * Özel tiyatroların yanında resmi tiyatroların da kurulması için girişimler olmuştur.
- * Bu dönemde Dârülbedayi adıyla iki bölümlü (müzik, tiyatro) bir kurum meydana getirildi. Dârülbedayi'de, ilk olarak Hüseyin Suat'ın Emile Fabre'dan adapte ettiği Çürük Temel oynandı. Dârülbedayi 1926'da İstanbul Şehir tiyatrosu, 1934'te de Şehir tiyatrosu adını aldı.
- * Kuruluş amacı telif oyunlar yazılmasını teşvik olan Dârülbedayi'de oynanan eserlerin çoğu hafif komedi ve vodvil, bir kısmı da manzum dramdı.
- * Oyunlar, zayıf teknikli olmasına karşılık dil ve üslûp bakımından başarılıdır.
- * **Bu dönem tiyatro yazarları:** İbnürrefik Ahmed Nuri Sekizinci, Musahipzade Celâl, Aka Gündüz, Reşat Nuri Güntekin, Halit Fahri Ozansoy, Yusuf Ziya Ortaç, Faruk Nafiz Çamlıbel...

Milli Edebiyat Döneminde Edebiyat Tarihi ve Tenkit

- * Türk edebiyatı tarihi konusunda en verimli çalışmalar milli edebiyat döneminde başladı.
- * Bu dönemde Fuat Köprülü, Türk edebiyatını, şura tezkireleri anlayışından kurtararak destanlar çağından bugüne kadar olan dönemi bir bütün halinde ele aldı.
- * Ali Canip Yöntem, edebiyat ve edebiyat tarihi konularında yaptığı çalışmalarıyla tanındı.
- * Mithat Cemal ve İbrahim Alâattin de monograik incelemeler yaptılar.
- * Bu dönemin öteki edebi tenkit ve polemik yazarları arasında Hamdullah Suphi, Yakup Kadri, Raif Necdet sayılabilir.

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ SANATÇILARI

ZİYA GÖKALP (1876–1924)

- * Bilinen ilk Türk sosyologudur. Türkçülük akımını bir sisteme bağlayarak bu sistemi eserlerinde işleyen bir fikir adamıdır.
- * Türk milletinin din, dil, ahlâk, edebiyat yönünden aynı kültürle yetişmiş kişilerden oluştuğuna inanan Gökalp, eserleriyle Türk milliyetçiliğinin sınırlarını belirlemiş, millî edebiyatın da fikir yönüyle temellerini oluşturmuştur.
- * Onun Türkçülük anlayışı, dil, edebiyat, din, iktisat, güzel sanatlar ve siyaset alanlarını kapsar. Turancılık ideolojisini de savunmuştur
- * Şiiri, düşüncelerini halka yaymak için bir araç olarak kabul eden sanatçı, bu türde sanatsal yönden güçlü ürünler vermemiştir.
- * Ziya Gökalp daha çok Türkçülük düşüncesini sistemleştiren bir düşünür ve sosyolog olarak tanınmıştır.
- * Ziya Gökalp, önceleri, bütün dünya Türklerini bir bayrak altında toplamayı amaçlayan “Turancılık” görüşüne bağlıyken, sonraları “Türkiye Türkçülüğü” düşüncesine yönelmiştir.
- * Günlük konuşma diliyle yazı dilinin birleştirilmesi gerektiğine inanan sanatçı eserlerinde bunu başarıyla uygular
- * Türk dilinin milli temeller üzerinde geliştirilmesi konusunda büyük çaba sarf etmiştir. Türkçe karşılıkları olan Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamaları atılmasını, halk diline yerleşmiş olanlarında Türkçeleşmiş Türkçe kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.
- * Konuşma dilini yazı diline uygulayarak eserlerinde İstanbul Türkçesini kullanmaya özen göstermiştir.
- * Eserlerinde sanat yapma kaygısı yoktur.
- * Milli veznimizin hece vezne olduğunu söyler.
- * İstanbul işgal edildiğinde Malta’ya sürülmüş ve Malta Mektupları adlı eserini orada yazmıştır.
- * Ziya Gökalp’ın hars(kültür) ve medeniyet sentezi önemlidir. Ona göre “Hars, milli olduğu halde, medeniyet ulusaldır.”
- * Ziya Gökalp (Turan adlı şiiri hariç), konu olarak daha çok eski Türk tarihine, İslamiyet öncesi dönemlere yönelir. Ayrıca yurt, millet, ahlak, din ve uygarlık gibi konuları da eğitici bir yaklaşımla ele alır.

ESERLERİ:

Şiir: Kızıl Elma, Yeni Hayat, Altın Işık, Altın Destan

Makale-inceleme: Türkleşmek-İslamlaşmak-Muasırlaşmak, Türk Töresi, Doğru Yol, Türkçülüğün Esasları, Türk Medeniyet Tarihi, Hars ve Medeniyet

Mektup: Limni ve Malta Mektupları

ALİ CANİP YÖNTEM (1887 - 1967)

- Edebî yaşamına Fecriati’de başlamıştır. İlk dönem eserlerinde Fecriati etkisi vardır. 1911 yılından sonar eserlerini Yeni Lisan anlayış) ile vermeye başlamıştır.
- Ömer Seyfettin ile birlikte Genç Kalemler dergisini çıkarmış, bu derginin başyazarlığını yapmıştır.
- Şair, yazar ve edebiyat tarihçisidir. Edebiyatın daha çok fikir ve bilim tarafında çalışmış, Genç Kalemler’de yayımladığı edebiyat tarihine ilişkin makaleleri ve eleştirileri ile tanınmıştır. Özellikle Cenap Şahabettin ile giriştiği tartışmaları meşhurdur.
- Millî Edebiyat hareketinin başarıya ulaşmasında emeği geçmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığının çeşitli kademelerinde görev almış, üniversitede öğretim üyeliği yapmıştır.

ESERLERİ:

Şiir: Geçtiğim Yol

Eleştiri ve Makaleleri: Millî Edebiyat Meselesi ve Cenap Bey’le Münakaşalarım.

Biyografi: Ömer Seyfettin: Hayatı ve Eserleri.

ÖMER SEYFETTİN (1884–1920)

- * Milli edebiyatımızın realist hikaye türünün en büyük temsilcisidir.
- * Asıl mesleği subaylık olan sanatçı Balkan Savaşı sırasında Yunanlılara esir düşmüş, sonra İstanbul’a dönmüştür.
- * Son devir Türk hikayeciliğinin en büyük yazarlarından biri ve Yeni Lisan hareketinin savunucularındandır.
- * Selanik’te çıkan Genç Kalemler dergisinde Yeni Lisan makalesinde Servet –i Fünûn edebiyatının ağdalı, katışık diline karşı arı, sade halk dilini savundu.
- * Klasik öykünün edebiyatımızdaki ilk temsilcisi oldu.
- * Amacı, millî şuuru kuvvetlendirmek, toplum hayatındaki aksak yönleri ortaya çıkarmaktır.
- * Hikayelerinin konularını gündelik yaşamdan, çocukluk ve askerlik anılarından, tarihten, halk fıkralarından, menkıbe ve efsanelerden alır. Aşk konusunu da bu hikâyelerinde işler.
- * Hikayelerinin bazılarında sosyal hayattaki gülünçlükleri karikatürize eder.
- * Konularını gerçek hayattan alır. Bu sebeple hikâyeleri realist özellik taşır.
- * Bazı hikâyelerinde Balkanlarda çekilen sıkıntıları ve acıları işlemiştir. Hikayeleri çoğunlukla beklenmedik sonuçlarla biter.
- * Dili sade ve süsten uzaktır. Kurguları oldukça başarılıdır.
- * Hikayeleri teknik açısından zayıftır. Gereksiz ayrıntılara ve müstehcenliğe varan açıklamalara eserlerinde yer verir.
- * Ömer Seyfettin hikayeyi, romana geçiş için bir araç olarak kullanmamıştır.
- * Çok az sayıda şiirleri vardır. Bunlar aruz ve hece ölçüsüyle yazılmış deneme niteliğindedir.

ESERLERİ:

Şiir: Ömer Seyfettin’in Şiirleri (Derleme)

Roman: Ashâb-ı Kehfimiz, Efruz Bey, Yalnız Efe

Hikâye: Harem, Yüksek Ökçeler, Gizli Mabet, Beyaz Lale, Asilzâdeler, İlk Düşen Ak, Mahçupluk İmtihanı, Dalga, Nokta, Tarih

Ezelî Bir Tekerrürdür, Kızılelma Neresi?

İnceleme: Millî Tecrübelerden Çıkarılmış Ameli Siyaset, Yarınki Turan Devleti, Türklük Mefkûresi, Türklük Ülküsü (ilk 3 kitap bir arada ölümünden sonra)

MEHMET EMİN YURDAKUL (1869–1944)

- * Şiir yazmaya Servet-i Fünun döneminde başlamıştır.
- * İlk şiiri “Cenge Giderken” büyük ilgi toplamış ve bu şiirle Milli edebiyatın öncüsü olmuştur.
- * Şiirlerinde konularını, toplum derinlerinden, sosyal epik hayat sahnelerinden almış, uyarıcı ve öğretici şiirler yazmıştır.
- * Türk edebiyatında Anadolu insanının acılarını, düşman kuvvetlerine karşı baş kaldırışı coşkunu bir anlatımla dile getiren ilk şairdir.
- * Türk edebiyatında “Milliyetçilik” akımının ilk temsilcisi sayılır. Bir fikir adamı değil, ülkü ve sanat adamıdır.
- * Şiirlerinde sade bir dil ve hece ölçüsü kullanmıştır.
- * Şiirlerinde hece sayısı çok olan ölçüler kullanmış böylece söyleyişte şiiri nesre yaklaştırmıştır.
- * Aydınlar arasında heceyi ilk kez deneyen sanatçıdır.
- * Şiirde ilk defa Türk kelimesini kullanan sanatçımız Mehmet Emin Yurdakul’dur.
- * Hece sayısı bakımından uzun olan ölçüleri kullanan şair, söyleyişte nesre yaklaşmıştır.

ESERLERİ:

Şiir: Türkçe Şiirler, Türk Sazı, Ey Türk Uyan, Tan Sesleri, Zafer Yolunda, Aydın Kızları, Mustafa Kemal, Ankara, Cenge Giderken, Ordunun Destanı, Dicle Önünde, İsyan ve Dua, Turan’a Doğru

Düzyazı: Türk’ün Hukuku, Dante’ye

HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER (1885 - 1866)

- Osmanlı Mebusan Meclisi ve TBMM’de görev yapmıştır. Millî Mücadele’de yer almıştır. Millî Eğitim Bakanlığı ve büyükelçilik görevlerinde bulunmuştur.
- Cumhuriyet Dönemi’nin en etkili hatiplerindedir.
- Mehmet Âkifî İstiklal Marşı yarışmasına katılmaya teşvik etmiş, onun birinci seçilen şiirini de etkili sesiyle meclis kürsüsünden ilk kez okumuştur.
- Türk Ocakları Genel Başkanlığı yapmış, Türkçülük ve milliyetçilik idealini benimsemiştir.

ESERLERİ:

Söylev: Dağ Yolu

Düzyazıları: Günebakan (makalelerinin toplandığı eser)

YUSUF AKCURA (1876 - 1935)

- Kırım Türklerindendir, Rusya’da dünyaya gelmiştir. Babasının ölümünden sonra annesi ile İstanbul’a yerleşmiştir.
- Türkçülük düşüncesini savunan İsmail Gaspıralı, Necip Asım gibi isimlerden etkilenmiştir.
- Türkçülük düşüncesi nedeniyle askerî okuldan atılmış, Fizan’a sürgün edilmiştir.
- Türk Derneğinin kuruluşunda yer almış. Türk Yurdu dergisini uzun yıllar idare etmiştir.
- Türk Tarih Kurumunun kuruculuğunu ve başkanlığını yapmıştır.
- Ünlü makalesi Üç Tarz-ı Siyasette Türkçülük, İslamcılık ve Osmanlıcılık”! karşılaştırmış, çözüm yolu olarak da Türkçülüğü göstermiştir.
- Millî Edebiyat Dönemi’nde yazı ve konferanslarıyla etkili bir isim olmuştur.

ESERLERİ:

Makale-İnceleme: Üç Tarzı Siyaset, Siyaset ve İktisat, Türkçülüğün Tarihi

RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI (1869- 1949)

- Servetifünuncularla çağdaş olan şair. Millî Edebiyat Dönemi’nde sade dil ve hece ölçüsü ile şiirler yazmıştır.
- Önceleri Abdülhak Hamit Tarhan ve Tevfik Fikret’in etkisinde aruzla, ağır ve süslü bir dille şiirler yazmıştır.
- Şiirdeki asıl başarısı. Millî Edebiyat Dönemi’nden sonar hece ölçüsü ve sade bir dille yazdığı eserleriyle ortaya çıkmıştır. Millî Edebiyat Dönemi’nde yazdığı şiirlerinde âşık ve tekke edebiyatının etkileri açıktır.
- Siyasal olaylara karıştığı için Mülkiye Mektebinden atılmış, ardından tıp eğitimi görmüştür. Önce İttihat ve Terakki Fırkasında yer almasına rağmen onlarla düştüğü ihtilaf nedeniyle daha sonra Hürriyet ve İtilaf Fırkasına geçmiştir. Maarif Nazırlığı (Millî Eğitim Bakanlığı), milletvekilliği gibi üst düzey devlet görevlerinde bulunmuştur.
- Felsefe ile ilgilenmesi, yazıları, konferansları ve lise eğitimine felsefe derslerini koyması nedeniyle “Filozof Rıza” lakabıyla tanınmıştır.
- En ünlü şiirlerinden biri olan Uçun Kuşlar çok sevilmiş ve bestelenmiştir.

ESERLERİ:

Düzyazı: Abdülhak Hamit ve Mülâhazât-ı Felsefiyesi, Biraz da Ben Konuşayım, Felsefe Dersleri, Ömer Hayyam’ın Felsefesi, Estetik

Şiir: Serâb-ı Ömrüm

FUAT KÖPRÜLÜ (1890 – 1966)

- * Önceleri Fecri Ati topluluğunda bulunmuş olan Fuat Köprülü, tarih ve edebiyat alanında Batılı görüşe sahip ilk edebiyat tarihçimizdir. Türk edebiyatı tarihimizin kurucusudur.
- * Yazı hayatına Fecr-i Ati topluluğunda şiirle başladı. Daha sonra şiiri bırakarak kendini edebiyat tarihi çalışmalarına verdi.
- * Türk Edebiyat Tarihi’ni Batı yöntemiyle araştırdı.

- * Türkçülük ve milliyetçilik konularında Ziya Gökalp'in etkisinde kalmıştır.
- * Türk Yurdu, Türk Derneği, Türk Ocağı'nın üyeleri arasında yer aldı.
- * Türkiyat Enstitüsünün kurucularındandır.
- * Avrupa Bilim Kuruluna seçilen ilk Türk üyemizdir.
- * 1913 yılında henüz yirmi üç yaşında iken İstanbul Üniversitesi'nde profesör oldu. 1933 yılında akademiye girerek "Ordinaryüs Profesör" unvanını aldı.

ESERLERİ:

Araştırma ve Makale Türündeki Eserleri: Türk Edebiyatı Tarihinde Usul, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Türk Saz Şairleri Antolojisi, Divan Şiiri Antolojisi, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar.

HALİDE EDİP ADIVAR (1884 – 1964)

- * İlk zamanlar İngiliz edebiyatının etkisinde yazdı.
- * Sanatçının eserlerini üç grupta inceleyebiliriz. Kadın psikolojisine eğildi romanları (Seviye Talip, Raik'in Annesi, Handan), Kurtuluş Savaşı'nı anlattığı romanları (Vurun Kahpeye, Ateşten Gömlek), toplumsal konuları ele aldığı töre romanları (Sinekli Bakkal, Tatarcık, Sonsuz Panayır, Sevda Sokağı Komedyası , Mor Salkımlı Ev....)
- * Sanatçının birçok araştırma yazısı ve çevirisi vardır.
- * İlk romanlarında aşk konusunu işlemiş ve kadın psikolojisi üzerinde durmuştur.
- * Türkçülük akımını benimseyerek milli edebiyatının en tanınmış romancısı ve hikâyecisi olmuştur.
- * Ünlü Sultanahmet mitingi ile halkı coşturmuş ve milli mücadelenin bizzat içinde rol almıştır
- * Eserlerinde gözlem, tasvir ve tahlillerde başarılıdır.
- * Eserlerinde sosyal çevreye önem verir.
- * Dilbilgisi kurallarına ve anlatıma pek özen göstermeyen bir sanatçıdır.
- * Dağınık bir üslubu vardır.
- * Romanlarında kahramanları genellikle kadındır.
- * Kadın kahramanları üstün özelliklere sahiptir.
- * Karakter bulmakta başarılıdır.

ESERLERİ:

Romanları: Handan, Sinekli Bakkal, Ateşten Gömlek, Vurun Kahpeye, Tatarcık, Raik'in Annesi, Seviye Talip, Yeni Turan, Son Eseri, Mev'ut Hüküm, Kalp Ağrısı, Zeyno'nun Oğlu, Yolpalas Cinayeti, Sonsuz Panayır, Döner Ayna, Akile Hanım Sokağı, Hayat Parçaları, Sevda Sokağı Komedyası, Kerim Usta'nın Oğlu, Çaresiz, Heyula

Hikâye: Harap Mabetler, Dağa Çıkan Kurt, İzmir'den Bursa'ya (Yakup Kadri, Falih Rıfkı, M. Asım ile)

Anı: Türk'ün Ateşle İmtihanı, Mor Salkımlı Ev

Tiyatro: Kenan Çobanları, Maske ve Ruh

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU (1889–1974)

- * Mısır'ın başkenti Kahire'de doğan sanatçı, küçük yaşlarda iken Manisa'ya taşınmışlardır. İyi bir eğitim almış, İzmir İdadisinde ve Mısır Fransız Kolejinde öğrenim görmüştür.
- * Roman, hikâye, deneme, makale, anı ve mensur şiir türlerinde eserler vermiştir.
- * Yazı hayatına Fecr-i Ati topluluğunda romantik realist hikâye ve mensur şiirle başlayan Yakup Kadri bu topluluk dağıldıktan sonra milli edebiyat içinde yer almıştır.
- * Fecr-i Ati topluluğunda bulunduğu müddetçe bu topluluğun özelliklerini benimsemiş ve ferdiyetçi sanat anlayışına sahip olmuştur.
- * Milli edebiyat topluluğuna katıldıktan sonra eserlerini toplumcu bir anlayışa göre yazmıştır. Döneminin gerçeklerini ve milli konuları kaleme alır.
- * 1916'dan sonra yurt gerçeklerini ve milli duyguları işleyen eserler yazmıştır.
- * Tarih ve toplum olaylarından her birini bir romanına aktararak Tanzimat devriyle Atatürk Türkiye'si arasındaki dönem ve kuşakların geçirdikleri sosyal değişim ve bunalımların, yaşayış ve görüş farklılıklarını işledi; düşünceye ve teze dayanan eserler yazdı.
- * Sanatçı asıl şöhretini romanlarıyla buldu.
- * Romanlarında olayların ve kişilerin gerçeğe uygunluğunu amaç edinir.
- * Eserlerinde sağlam bir gözlem ve kuvvetli bir realizm vardır.
- * Eserlerinde mükemmel bir teknik görülür, karakterleri başarıyla canlandırır. Halit Ziya'dan sonra üslubunda en çok titizlik gösteren sanatçıdır.
- * Eserlerinde aşk olayları ikinci plandadır.
- * İlk eserlerinde mistik bir hava sezilir.
- * İlk eserlerinde Arapça ve Farsça kelimeleri ve tamlamaları kullanan sanatçı sonradan daha sade eserler yazmıştır.
- * Edebiyatımızın tezli roman yazarlarından. Edebiyatımızın ilk tezli romanı Yakup Kadri'nin Yaban'dır.

ESERLERİ:

Roman: Kiralık Konak, Nur Baba, Hüküm Gecesi, Sodom ve Gomore, Yaban, Ankara, Bir Sürgün, Panorama I, Panorama II, Hep O Şarkı

Hikâye: Bir Serencâm, Rahmet, MIHI Savaş Hikâyeleri

Anı: Anamın Kitabı (çocukluk anıları). Zoraki Diplomat (elçilik anıları). Vatan Yolunda (Kurtuluş Savaşı anıları). Politikada 45 Yıl (siyaset anıları). Gençlik ve Edebiyat Hatıraları

Mensur Şiir: Erenlerin Bağından, Okun Ucundan

Tiyatro: Nirvana, Veda, Sağanak, Mağara

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1892-1996)

- *Şöhretini Çalığışu romanıyla kazanan Reşat Nuri milli edebiyat akımından etkilenen sanatçılardandır.
- *Eserlerinde yanlış Batılılaşma anlayışını, batıl inanışları, yurdun çeşitli yerlerinden hayat sahnelerini işlemiştir.

*Eserlerinde Anadolu'nun yerli hayatını ve kişilerini başarılı bir şekilde yansıtmıştır.

*Romanlarında güçlü bir gözlemciliğe dayanan realizm ve canlı bir üslup vardır.

*Kahramanlarını genellikle tek boyutludur. Ruh tahlillerinde başarılı eserlerine konuşma dili hâkimdir.

*Roman, hikaye ve gezi yazısı türlerinde eserleri vardır.

ESERLERİ:Romanları: Çalığışu, Dudaktan Kalbe, Gizli El, Acımak, Eski Hastalık, Yaprak Dökümü, Akşam Güneşi, Damga, Bir Kadın Düşmanı

Hikâyeleri: Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Eski Ahbap, Boyunduruk

Tiyatroları: Hançer, Eski Borç, Gözdağı, Balıkesir Muhasebecisi, Taş Parçası, İstiklal

Gezi yazıları: Anadolu Notları

REFİK HALİT KARAY (1888 -1965)

• Edebî hayatına Fecriati'de başlayan sanatçı, çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazmıştır. Millî Edebiyat Dönemi'nin önemli hikâye, roman, fıkra ve mizah yazarıdır. Kalem ve Cem dergilerinde "Kirpi" takma adıyla İttihat ve Terakki Fırkasını eleştiren yazılar yazmış, bu yüzden Anadolu'ya sürgün edilmiştir. Bu dönemde kaleme aldığı Memleket Hikâyeleri adlı eseri ile İstanbul'la sınırlı olan Türk öykücülüğünü Anadolu'ya taşımıştır. Bu eserinde Anadolu halkının bezgin ve ehlikeyif yaşayışını, yalnızlığını, memurların devleti temsil edememelerini anlatmıştır. Eserde Şeftali Bahçeleri, Boz Eşek, Garip Bir Hediye, Yatır, Küs Ömer, Yatık Emine gibi pek çok hikâyeye yer verilmiştir.

1922 yılında Aydec/eadlı mizah dergisini çıkarmış ve aynı yıl Beyrut'a kaçmıştır. Bu dönemde kaleme aldığı Gurbet

Hikâyeleri adlı kitap da yazarın bir diğer önemli eseridir. Gurbet Hikâyelerine en bilinen öyküsü olan Eskicinin konusu beş yaşındaki bir çocuğun, memleketinden ayrıldıktan altı ay sonra ilk defa ana diliyle konuşan birini gördüğünde yaşadığı coşkulu sevinçtir.

Maupassant tarzı hikâyenin Türk edebiyatındaki önemli temsilcilerinden olan sanatçının hikâyelerinin en belirgin özelliği, uzun bir gözlem sonunda yazılmış olmalarıdır. Olayları ve kişileri en ince noktalarına kadar betimler.

• Olayların ve insanların dürüst olmayan, kurnazlık ve menfaatçilikle ilgili yönlerini ortaya çıkarmış, hemen her eserinde mizah ve eleştiriye yer vermiştir,

• Roman ve hikâyelerindeki şahısları, kendi sosyal çevreleri ile veren sanatçı, konuşma dili ve üslubunun bütün doğallığı ve canlılığını eserlerine yansıtmıştır.

• Realist bir anlayışa sahiptir, sade bir dili ve yalın bir anlatımı vardır.

• İstanbul'un İç Yüzü, yazarın ilk ve en başarılı romanıdır. 1920 yılında yayımlanan bu eserde, birbirinden kopuk parçaları mozaikler hâlinde birleştirerek İttihat ve Terakki'nin iş başına gelişinden Birinci Dünya Savaşı günlerine kadar olan İstanbul'u bütün renk ve çizgileriyle yansıtmıştır.

• Daha sonra yazdığı romanları, ticari kaygı gütmeme sebebiyle sanat yönünden zayıftır.

ESERLERİ:

Roman: İstanbul'un İç Yüzü, Yezidin Kızı, Çete, Sürgün, Anahtar, Bu Bizim Hayatımız, Nilgün, Yeraltında Dünya Var, Dişi Örümcek, Bugünün Saraylısı, 2000 Yılı'nın Sevgilisi, İki Cisimli Kadın, Kadınlar Tekkesi, Karlı Dağdaki Ateş, Dört Yapraklı Yonca, Sonuncu Kadeh, Yerini Seven Fidan, Ekmek Elden Su Gölden, Ayın On Dördü, Yüzen Bahçe

Hikâye: Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri

Mizah: Sakın Aldanma İnanma Kanma, Kirpinin Dedikleri, Ago Paşa'nın Hatıratı, Ay Peşinde, Tanıdıklarım, Guguklu Saat, Bir İçim Su, Bir Avuç Saçma, İlk Adım, Üç Nesil Üç Hayat, Makyajlı Kadın, Tanrıya Şikâyet

Anı: Minelbab İlelmihrab, Bir Ömür Boyunca

TOPLULUK DIŞINDAKİ SANATÇILAR

MEHMET AKİF ERSOY (1873–1936)

- * “Ümmetçi” bir şair olarak tanınan Mehmet Akif ‘in asıl mesleği baytarlıktır. Mehmet Akif ‘in babası Fatih medresesi müderrisidir. Küçük yaşlardan itibaren din eğitimi almıştır. Çok iyi Arapça ve Farsça bilmektedir.
  - * Kaynağı İslam dini olan, imanı şiirleri ve manzum hikâyeleri ile tanınır.
  - * Mehmet Akif bir ahlak ve fikir adamıdır.
  - * Türk şiirine gerçek realizmi getirmiştir.
  - * Eserlerine toplumcu bir sanat anlayışı hâkimdir. Eserlerinde kendi üzüntüleri, sevinçleri, aşkları ve kinleri görülmez. Bütün derdi toplumdur.
  - * Şiirlerindeki başlıca temalar: yoksullara acımak, vatan sevgisi, kötülük karşısında isyan, inanç, umut ve iyimserliktir.
  - * Akif’in eserleri iki temel nokta üzerinde yoğunlaşır: Millet ülküsü, İslam ülküsü.
  - * Akif’in şiirlerinde güzellikten ziyade düşünce ön plandadır.
  - * Aruzu Türkçeye büyük bir ustalıkla uygular. Hece ölçüsünü hiç kullanmamıştır.
  - * Nazım şekilleri konusunda, divan nazımının şekillerini tercih eder ve bunlar arasında en çok mesnevi şeklini kullanır.
  - * Nazım nesre yaklaşmıştır. Manzum hikâyenin en büyük yazarlarındanıdır.
  - * Dini lirizm şiirinin özelliğidir.
  - * Akif’in dili bir bütün değildir. Tasvirlerinin dışında kalan birçok şiirinde dil, konuşma dilinden uzaktır. Manzum hikâyelerindeki diyaloglarda dili oldukça sadedir.
  - * Kuvvetli bir gözlemciliği, büyük bir tasvir ve hikaye etme kabiliyeti vardır. Eserlerinde canlı tablolar çizer, şiirinin konularını günlük olaylardan alır.
- ESERLERİ:** Tüm şiirlerini Safahat adlı kitapta toplamıştır Safahat yedi bölümdür: Safahat, Süleymaniye Kürsüsünden, Hatıralar, Asım, Gölgeleler, Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde’dir.

YAHYA KEMAL BEYATLI (1884 – 1958)

- * Fransa 'da siyasal bilgiler okurken hocası Albert Sorrel'in etkisinde kalarak tarihe ilgi duymuş ve Türk tarihini incelemiştir. Fransa'da kaldığı dokuz yıl içerisinde Fransız Edebiyatı'nı ve edebiyatçılarını yakından tanıma imkânı buldu ve onlardan etkilendi.
- * Doğu Dilleri Okulu'na devam ettiği yıllarda Arapça ve Farsçasını geliştirdi. Divan şiiri üzerinde yoğunlaştı.
- * Divan şiirinin şekil özellikleri ile batı şiirinin anlatım özelliklerini başarıyla birleştirmiştir.
- * Şiirleri parnasist, sembolist ve neoklasik romantik özellikler gösterse de hiçbir edebiyat akımına bağlı kalmamıştır.
- * Kemal Beyatlı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ile birlikte Eski Yunan edebiyatını örnek almayı amaçlayan “Nev Yunanilik” fikrini ortaya atmışlardır.
- * “Sözü az söyle, öz söyle.” kuralına bağlıdır.
- * Türkün öz değerlerini, tarihini, kahramanlıklarını, zevkini halkın diliyle anlatma çabasındadır.
- * Gazel, şarkı, mesnevi, rubai gibi divan nazım şekillerini kullanmıştır.
- * Edebiyat tarihçilerinin "Dört Aruzcular" olarak adlandırılanlar içinde Tevfik Fikret, Mehmet Akif Ersoy, Ahmet Haşim ve Yahya Kemal Beyatlı yer alır.
- * Ok şiiri dışında bütün şiirlerini aruz ölçüsü ile yazmıştır.
- * Bir İstanbul şairidir. Şiirlerinde İstanbul, zengin ve fakir semtleri, muhteşem görüntüleri, insanları, tarihi ve sosyal özellikleriyle geniş olarak yer alır.
- * Şair kendi duygu ve düşüncelerini, hayal ve hatıralarını içeren şiirleri aşk teması etrafında yoğunlaşır.
- * Ömrünün son zamanlarında ölüm temasını işlemiştir.
- * Nesir olarak makale, deneme, gezi, anı ve fıkra gibi türlerde yazılar yazmıştır.
- * Şiirlerinde görülen ritim öğesi daima aynı sürer. Kurduğu bu ritimde anlatmak istediği düşünce ya da his yavaş yavaş dizelere yayılmaya başlar ve her anlam ayrımında araya müziği bir perde gibi koyarak ses ve anlam kavramının her ikisinin de birbiri içinde yitip gitmesini önler.
- * Edebiyat dünyasında Tevfik Fikret'le yaptığı kalem kavgası önemli yer tutar. Tevfik Fikret'in İstanbul'a kızdığı ve nefret ettiği için İstanbul'u anlattığı ve ağır bir eleştiri içeren "Sis" adlı şiirine karşılık Yahya Kemal buna çok sert bir şiiri olan "Siste Söyleniş" adlı şiiri yazmıştır.
- * Yahya Kemal Beyatlı, şiirde mükemmelliği aradığı için olsa gerek, yaşadığı sürece şiirlerini kitap hâline getirmemiş; ancak ölümünden sonra kurulan Yahya Kemal Enstitüsü'nün yardımı ile şiirleri kitap halinde basılmış.

ESERLERİ: Kendi Go Kubbemiz, Aziz İstanbul, Eğil Dağlar, Siyasi Hikâyeler, Siyasi ve Edebi Portreler, Edebiyata Dair, Çocukluğum Gençliğim Siyasi ve Edebi Hatıralarım, Tarih Muhasebeleri, Mektuplar-Makaleler.

BEŞ HECECİLER (1915–1921)

Beş Hececilerin Özellikleri

- * Hecenin beş şairi adıyla da anılan bu sanatçılar milli edebiyat akımından etkilenmiş ve şiirlerinde hece veznini kullanmışlardır.
- * Şiirde sade ve özensiz olmayı ve süsten uzak olmayı tercih etmişlerdir.
- * Eserlerinde konuşma dilini kullanmışlardır.
- * İlk şiirlerinde aruzu kullanan Beş Hececiler şiire 1. Dünya Savaşı ve milli mücadele döneminde başlamışlardır.
- * Ferdi duyarlılıkları, eski korsan hikâyelerini, yurt köşelerini ve Anadolu gerçeklerini şiire aktarmışlardır.
- * Yerli milli bir sanat ve tarih motifleri yaşanan hayat dilimleriyle örülü bir memleket edebiyatı meydana getirmeyi amaçladılar.
- * Şiirde memleket sevgisi, yurdun güzellikleri, kahramanlıklar ve yiğitlik gibi temaları işlemişlerdir.
- * Şiirlerinde Anadolu'yu coşkulu bir dille anlattılar.
- * Hece ile serbest müstezatlar denemişlerdir.
- * Mısra kümelenmede dörtlük esasına bağlı kalmayıp yeni yeni biçimler aramışlardır.
- * Bir olay ya da hikâye anlatmak için beyit beyit uzun şiirler yazdılar.
- * Nesir cümlesini şiire aktardılar ve düzyazıdaki söz dizimini şiirlerde de görülmesi beş hececiler de çok rastlanan bir özelliktir.
- * Toplumsal konuyla uğraşmamış kişisel konularda şiirler yazmışlardır.
- * Memleket konularıyla fazla ilgilenmemişlerdir.
- * Gerçekçi olmak istemişler ancak hemen hepsi romantizme sürüklenmiştir.
- * Bu topluluğun sanatçıları şunlardır(HEYOF):
  - Halit Fahri Ozansoy
  - Enis Behiç Koryürek
  - Yusuf Ziya Ortaç
  - Orhan Seyfi Orhon
  - Faruk Nafiz Çamlıbel

HALİT FAHRİ OZANSOY (1891–1971)

- * Şiire aruzla başlamıştır. Aruza Veda adlı şiiriyle, aruz veznini bırakıp heceye yönelmiştir.
- * Şiirlerinde çoğunlukla egzotik sahnelere, hüznün ve melankoli gibi bireysel duygulara yer verir.
- * Şiirlerinde genellikle aşk ve ölüm temalarını işler.
- * Şiirlerinde konuşulan Türkçeyi başarıyla kullanmıştır.
- * Şiir, roman ve tiyatro türlerinde eserler vardır
- * Şiir kitaplarının en önemlisi Cenk Duyguları ve Hep Onun İçin'dir.
- * Sulara Giden Köprü ve Âşıklar Yolunun Yolcuları adlı iki romanı vardır.

ESERLERİ: **Tiyatroları:** Baykuş, Hayalet, Bir Dolaptır Dönüyor, İlk Şair

Hatıra: Edebiyatçılar Geçiyor, Darülbeydi Devrinin ilk Günleri, Eski İstanbul Ramazanları

ENİS BEHİC KORYÜREK(1891–1949)

- * İlk şiirlerini Servet-i Fünun etkisinde aruzla yazan şair daha sonra hece ölçüsü ile yazmaya başlamıştır.
- * Hece ile yazdığı ilk şiirlerinde aşk duygularına yer vermekle beraber, daha sonra kurtuluş savaşı yıllarında milli duyguları ve tarihi kahramanlıkları işleyen heyecan yüklü epik şiirler yazmıştır.
- * Enis Behiç, hece vezni üzerinde çalışarak kimi durak değişikliklerini, bir şiirde çeşitli hece kalıplarını kullanmayı denemiştir.
- * İlk kitabını yayınladıktan sonra bir suskunluk dönemine giren şair, 1946'dan sonra bir çeşit mistisizmle Çedikçi Süleyman Çelebi adlı bir mevlevinin ruhuyla temas sonucu doğduğunu söylediği dini ve tasavvufi şiirler yazmıştır.
- * Milli heyecanla yoğrulmuş kahramanlık şiirlerinde daha başarılıdır.

ŞİİR KİTAPLARI: Miras, Varidat-ı Süleyman, Güneşin Ölümü

YUSUF ZİYA ORTAÇ (1896–1967)

- * Yusuf Ziya da diğer beş hececiler gibi şiire aruzla başlamış, fakat daha sonra Ziya Gökalp'ın etkisiyle heceye geçmiştir.
- * Şiirlerinde günlük hayatın çeşitli görünümelerini sade bir dille işlemiştir.
- * Akbaba adlı mizah dergisini çıkarmıştır. *Akbaba* dergisinde akıcı bir dille, rahat okunur bir tarzda yazdığı fıkralarında siyasal mizahın özgün örneklerini verdi. Fıkralarında mizahi bir şekilde sosyal tenkit yapar.
- * Mizahi şiirlerini Akbaba ve Her Ay adlı dergilerde yayınlamıştır.
- * Şiir ve gülmece yazılarının yanı sıra roman, öykü ve oyunlar da yazdı.

ESERLERİ: **Şiirleri:** Akından Akına, Cenk Ufukları, Âşıklar Yolu, Yanardağ, Kuş Cıvıltıları (çocuk şiirleri)

Tiyatro: Binnaz: Hece ölçüsüyle yazılmış ilk manzum tiyatrodur(1919) Name, Nikâhta Keramet, Latife

Fıkraları: Beşik, Ocak, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa

Gezi, Biyografi, Hatıra: Göz Ucuyla Avrupa, Portreler, Bizim Yokuş, İsmet İnönü

ORHAN SEYFİ ORHON (1890–1972)

- * İlk şiirlerinde aruzu kullanmış daha sonra hece ölçüsüne geçmiştir. Ama aruzu tamamen bırakmamıştır.
- * Hayatı boyunca hece ölçüsüyle aruzu kaynaştırmaya çalışmıştır.
- * İlk şiirleri arkadaşlarıyla birlikte çıkardıkları "Hıyaban" isimli dergide yayınlandı.
- * Şiirlerinde daha çok şahsi konuları işler.
- * Divan şiiri kalıplarını hece veznine uyarlayarak yazdığı gazel benzeri şiirleri de var.
- * Yirmiden fazla şiiri bestelendi.
- * Şiirlerinde konuşma dilini başarıyla kullanmıştır.
- * Bazı şiirlerinde halk şiirinin şekillerini de kullanmıştır.
- * Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi ile manzum hikâyenin ilk örneğini vermiştir.

- * Bireysel duyguları işleyen, ahenkli ve zarif şiirlerinde temiz duru bir Türkçe kullanmıştır.
- * Akbaba, Çınaraltı, Papağan, Aydıbir dergilerini çıkarmıştır. Bu dergilerde yazmış olduğu hiciv ve fıkraları ünlüdür.

ESERLERİ:

Şiirleri: Fırtına ve Kar (aruz), Gönülden Sesler, O Beyaz Bir Kuştı, Kervan (hece), Peri Kızı ile Çoban (eski Türk tarihi ile ilgili)

Çocuk Adam (roman), Kulaktan Kulağa (fıkralarını topladığı eser)

FARUK NAFİZ ÇAMLİBEL (1898–1973)

- * Hececilerin en ünlü şairidir.
- * Önce aruz ölçüsüyle aşk şiirleri yazmış daha sonra memleket edebiyatına yönelerek hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır.
- * Faruk Nafiz, hem öz hem de biçim yönünden yeni olan şiirler yazmıştır.
- * Hececilerden olmasına rağmen hayatı boyunca aruzdan vazgeçmemiştir.
- * Halk şiirinde olduğu gibi kafiye ve redife önem vermiştir.
- * Dili yalın, özentiden uzak, konuşma diline yakın bir dil kullanmıştır.
- * İstanbul Türkçesini yer yer Anadolu’da kullanılan deyimleri de katarak kullanmıştır.
- * Şiirlerinde hem biçim hem de içerik uyum içerisindedir.
- * Şiirlerini daha çok kişisel konularda yazmıştır.
- * Kayseri ve Ankara’da çalışırken Anadolu’nun folklorik yapısını yakalamış ve eserlerine yansıtmıştır.
- * Şiirleri aşk, memleket güzelliği, vatan sevgisi üzerine kuruludur. Anadolu’yu şiirlerinde en iyi işleyen şairlerimizdendir. Anadolu’yu en güzel işleyen şiiri “Han Duvarları”dır.
- * Anadolu’yu işlenmemiş bir sanat olarak kabul edip ona yönelmiştir. Bu yönü diğer sanatçılarımıza örnek olmuştur.

ESERLERİ:

Şiir Kitapları: Han Duvarları, Şarkın Sultanları, Dinle Neyden, Gönül den Gönüle, Çoban Çeşmesi, Bir Ömür Böyle Geçti, Suda Halkalar, Elimle Seçtiklerim, Akarsu, Boğaziçi Şarkısı, Tatlı Sert (Mizah) Heyecan Ve Sükûn (Seçme Şiirler), Zindan Duvarları (Yassıada şiirleri)

Roman: Yıldız Yağmuru, Ayşe’nin Doktoru

Tiyatro: Canavar, Kahraman, Özyurt, Yayla Kartalı, Dev Aynası, İlk Göz Ağrısı

2015 LYS

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanlarında görülen; çatışmacı, kötümser, kararsız ve idealist kişiler çoğu zaman yazarla ilişkilendirilmektedir. **Aşağıdakilerden hangisi bu açıklamaya uygun bir karakter değildir?**

- A) Hüküm Gecesi - Ahmet Kerim
- B) Sodom ve Gomora - Necdet
- C) Yaban - Ahmet Celal
- D) Kiralık Konak - Hakkı Celis
- E) Nur Baba - Nur Baba

2012 LYS

Reşat Nuri Güntekin, toplum yapımızdaki değişmelerin aile üzerindeki yıkıcı etkilerini adlı romanında göstermiştir. Bu romanda, Tanzimat'tan beri üzerinde durulan Batılılaşma özentsinin olumsuz sonuçları yansıtılmıştır. Bu durumu bir ölçüde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun — adlı yapıtında da görebiliriz.

Bu parçada boş bırakılan yerlere, verilen bilgilere göre aşağıdaki yapıtlardan hangileri sırasıyla getirilmelidir?

- A) Yaprak Dökümü - Kiralık Konak
- B) Çalıkuşu - Hüküm Gecesi
- C) Bir Kadın Düşmanı - Yaban
- D) Dudaktan Kalbe - Ankara
- E) Acımak - Panorama

2013 LYS

İç içe geçmiş iki olay zinciri ile — , kişisel değişimleri konu alması bakımından Zehra'nın, hatıra defterindeki maceralar bakımından da Mürşit Efendi'nin romanıdır. Çocukluğundan itibaren babası Mürşit Efendi'yi kötü bir insan olarak tanıyan Zehra; hoşgörüsüz, disiplinli, katı kalpli bir öğretmendir. Mürşit Efendi; okulunu bitirdikten sonra İdealist bir memur olarak Anadolu'ya gelmiş, Anadolu'nun memurları bekleyen çürümüşlüğü içerisinde kaybolmuştur. Kötü bir evlilik yapmış, çok istemesine rağmen çocuklarıyla gereği kadar ilgilenememiştir. Yani kendi iradesi dışında yaşayan bir insan durumuna gelmiştir. İşte bu insanın pişmanlıklar ve çaresizliklerle dolu hatıra defteri, ölümünden sonra kızı Zehra'nın eline geçmiş, böylece Zehra'nın dış dünya ile ilişkisi de yeniden şekillenmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki eserlerden hangisi getirilmelidir?

- A) Dudaktan Kalbe
- B) Çalıkuşu
- C) Yeşil Gece
- D) Acımak
- E) Miskinler Tekkesi

2017 LYS

Yazar, bu romanında II. Abdülhamit Dönemi İstanbul'unun kenar mahallelerinden birini mekân olarak seçer. Kitapta mahallenin sıradan insanlarından külhanbeylerine. Karagözcüden Abdülhamit'in zaptiye nazırına kadar tüm tipler kendi doğal hâlleriyle tasvir edilir. Tiplerin çoğu gelenekleri, göreneklere ve birbiriyle kurdukları ilişkiler çerçevesinde işlenir. Ayrıca romanda bir yandan Karagöz ve Orta Oyunu'nun estetik ve toplumsal değeri ile Doğu ve Batı sanat felsefesinin nitelikleri üzerinde durulurken öte yandan saray çevresi de ayrıntılarıyla ele alınır. Batı'nın akla dayanan sanat anlayışı ile Doğu'nun kalbe dayanan sanat ve mistiği roman kişileri aracılığıyla somutlaştırılır. Bu değerleri temsil eden kişilerin evliliğiyle de Doğu ile Batı birleşmiş olur

Bu parçada tanıtılan roman, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fatih-Harbiye
- B) Sinekli Bakkal
- C) Kırık Hayatlar
- D) Kiralık Konak
- E) Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç

2016 LYS

Sanatçı, divan edebiyatını Doğu'nun; Tanzimat ve Servetifünun edebiyatlarını ise Batı'nın birer kopyası ve taklidi saydığı için onlara millî sanat gözüyle bakmıyordu. Ona göre gerçek millî edebiyat ancak halk edebiyatıydı. Çünkü Türklerin kültürü, dili, duygu ve hayalleri ancak onda mevcuttu. Kendisi aslında destan ve masallardan çıkarılacak bir Türk romantizmi peşindeydi. 1913 yılından sonra dil, üslup ve kullandığı vezin bakımından Yeni Lisan anlayışının ilkelerine sadık kaldı. Şiirlerini Kızıl Elma, Yeni Hayat ve Altın Işık isimli kitaplarda topladı.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ömer Seyfettin
- B) Ali Canip Yöntem
- C) Mehmet Emin Yurdakul
- D) Ziya Gökalp
- E) Rıza Tevfik Bölükbaşı

2015 LYS

Bütün hikâyelerinde, sağlam bir anlatma tekniği hemen fark edilir fakat bazı ürünleri fıkradan bozma hikâyeler olarak algılanabilir. Ama o, hikâyelerinin işlevine inanan bir yazar olarak toplumu etkilemeyi ve böylece dünyanın değişmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Efraz Beyin ön sözünde, “Hakikati; görüldüğü gibi, edebiyat yapmadan yazmak istedim.” derken ifade ettiği şey, hikâyeleri için de geçerlidir.

Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ömer Seyfettin

B) Refik Halit Karay

C) Reşat Nuri Güntekin

D) Ahmet Rasim

E) Halide Edip Adıvar

2017 LYS

Türk medeniyeti tarihini bilimsel bir yaklaşımla ele alan ve Türk edebiyatını başlangıcından itibaren inceleyen önemli çalışmalar yapmıştır. O, edebiyat tarihini medeniyet tarihinin bir parçası olarak görmüş, bu nedenle edebiyat ile tarihî ve toplumsal gelişmeleri bir bütün olarak değerlendirmiştir. 1919 yılında yayımlanan Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar adlı eseri büyük yankı uyandırmış, Türk Edebiyatı Tarihi adU eseri ise bu alanın ilk bilimsel çalışmalarından biri kabul edilmiştir. Edebî metinler de yazmasına rağmen edebiyat ve medeniyet tarihiyle ilgili çalışmalarıyla tanınan yazar, özellikle Ziya Gökalp’ın düşüncelerinden etkilenmiştir.

Bu parçada tanıtılan yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şemsettin Sami

B) Ahmet Hamdi Tanpınar

C) Mehmet Fuat Köprülü

D) Ali Canip Yöntem

E) Falih Rıfkı Atay

2011 LYS

— en önemli özelliklerinden biri de olayların ve insanların dürüst olmayan, kurnaz ve menfaatçi yönlerini arayıp bulmaya oldukça meraklı olması ve bunun sonucunda ister istemez mizaha ve eleştiriye kaymak zorunda kalmasıdır. Neredeyse bütün yazılarında bulunan bu mizah unsuru yüzünden birçok fıkrasını ve hikâyesini birbirinden ayırmak güçleşir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Reşat Nuri Güntekin’in

B) Ömer Seyfettin’in

C) Refik Halit Karay’ın

D) Sait Faik Abasıyanık’ın

E) Abdülhak Şinasi Hisar’ın

2016 LYS

— , konuşulan Türkçeyi roman ve hikâye dili hâline getirmiş ve bu özelliği ile bütün çağdaşlarının takdirini kazanmıştır. Yalın dili,

mizah dergilerindeki yazılarında keskinleşen alaycı ifadesi, seçtiği konular, canlandırdığı tipler, özgün anlatım tekniğiyle her seviyeden okuyucunun kendisinde bir şeyler bulduğu ve vazgeçemediği bir yazar olmuştur. Anadolu’daki gezilerinin izlenimlerini derlediği Anadolu Notları, onun denemeci yanını da ortaya koyan önemli bir eseridir. Bu kitaptaki nice parça, okuyucuyu gerçeğin birçok köşesiyle karşılaştırır. Romanlarında canlandırdığı kişilerini asla feda etmekten yana olmaması, onun bu insanları değişik cepheleriyle tanıması olmasından kaynaklanır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

B) Reşat Nuri Güntekin

C) Halide Edip Adıvar

D) Refik Halit Karay

E) Memduh Şevket Esendal

2013 LYS

Ben çokça gezerim. Bunlar diplomat gezileri gibi, planlı, programlı şeyler değildir; daima kendi sınırlarımız içindedir, yelkenli gemiler gibi, esecek rüzgâra göre rota değiştirir. Bazen saatlerce تنها bir istasyonda, tren veya güneşle beraber uyumuş bir kasabanın oteinde uykü beklerim. Fazla bir yağmur veya kar fırtınasından yolları kapanmış bir köyde bir iki gün kalırsam arayıp soranım olmaz. Gün olur, bomboş bir ovanın ortasında otomobil bozulur. Etrafta dolaşırım yahut eski taş basması Muhammediyelerdeki cennet bağı resimlerini andıran bir ağacın altında otururum.

Bu parçanın alındığı kitap ve yazar aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Anadolu Notları - Reşat Nuri Güntekin

B) Beş Şehir- Ahmet Hamdi Tanpınar

C) Frankfurt Seyahatnamesi- Ahmet Haşım

D) Hac Yolunda - Cenap Şebabetin

E) Çankaya - Faiih Rıfkı Atay

2010 LYS

— , bir şiiri dışında hece ölçüsünü kullanmamıştır. Birer gereç gözüyle baktığı “aruz”la “uyak”ı, yazdığı her şiirde özenle kullanmıştır. Ayrıca aruz kusuru yapmamak için çaba harcamıştır. Onun için ileri sürülen, “— gibi aruzu Türkçe sözcüklere uygulamak için şiiri düzyazıya indirgemeyen bir şairdir.” Görüşü tüm eleştirmenlerce onaylanmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Yahya Kemal Bayatlı - Mehmet Âkif Ersoy

- B) Halit Fahri Ozansoy - Orhan Seyfi Orhon
- C) Ziya Gökalp - Mehmet Emin Yurdakul
- D) Ahmet Hamdi Tanpınar - Cahit Sıtkı Tarancı
- E) Faruk Nafiz Çamlıbel - Arif Nihat Asya